

De agrarische sector in Anloo omstreeks 1950 (1)

In de jaren vijftig waren er in Anloo 38 gezinnen die hun inkomen geheel of gedeeltelijk uit de landbouw verkregen. Van het agrarisch bestaan in die tijd geeft Albert Okken een beschrijving, voornamelijk gebaseerd op eigen herinneringen. In dit deel kom de inrichting van de gebouwen aan bod, in volgende delen onder meer de melkveehouderij en de gezondheidszorg.

Het waren over het algemeen gemengde bedrijven met melkvee, varkens, kippen en bouwland. De akkerbouwgewassen werden voor een groot deel als veevoeder gebruikt.

Door de naoorlogse schaarste aan voedsel waren er voldoende afzetmogelijkheden voor de producten en hierdoor waren de prijzen redelijk te noemen.

De noodzaak tot schaalvergroting was in die jaren dus niet groot.

Vergroting van het areaal, door ontginning van de heidevelden, had in de voorgaande jaren al plaats gevonden.

Bovendien moesten er nog veel werkzaamheden met de hand en met behulp van trekpaarden worden uitgevoerd. Veel boeren hadden nog een knecht en huurden ook nog tijdelijke krachten in om te helpen bij de oogst van de gewassen.

In deze periode kwam echter ook de mechanisatie op gang. Eerst nog op basis van paardentraction doch niet veel later zag je ook de eerste trekkers (tractoren) en melkmachines in het dorp.

Het dorsen van het graan ging al machinaal. In deze tijd ontstonden ook de landbouwloonbedrijven. Deze tijd kenmerkt zich verder door de grote samenwerking tussen de boeren onderling (maandewark), de gezelligheid op het land tijdens de pauzes maar ook de vaak zware

Figuur 1. De kerkklok heeft geluid en de 'hoel' (stoomfluit van de zuivelfabriek) heeft zich laten horen. Dus naar huis voor het middageten.

lichamelijke arbeid. Er was echter steeds tijd voor een praatje.

De inrichting van de gebouwen

De boerderijen waren verschillend van inrichting.

De oudste gebouwen, zoals bijvoorbeeld de 'Homanshof', hadden de deel (dorsvloer of vrij deel in het schuurgedeelte) in het midden en het vee was aan weerszijden gestald. Soms geheel afgescheiden van de deel met een houten schot. Voor de koeien was een voerpad en achter een pad om de mest te kunnen afvoeren. Dit pad, achter de koeien, was meestal erg smal of in veel gevallen helemaal niet aanwezig. Dan had men meer deurtjes in de achtermuur, om de mest naar buiten te kunnen brengen.

Boven de koeien en soms ook boven de deel was

er de ruimte voor hooi- en stro-opslag. In het achterste deel van de stal bevond zich meestal de paardenstal met een ruif voor het hooi en een ingemetselde bak (de krubbe) voor het krachtvoer.

Figuur 2. De deel van de Homanshof in de jaren vijftig.

Figuur 3. Boerderij met dwarsdeel (fam. Meijering).

Figuur 4. Boerderij met de deel in de lengterichting (fam. G. Staal, nu fam. H. van Prooijen).

De nieuwere bedrijven hadden een deel aan één kant van de boerderij, in de lengterichting, met

een voor- en achter-baander. Aan de tegenoverliggende zijde was de koeienstal. Deze was afgescheiden van de deel door een muur. Tussen de deel en de stal was het hooivak.

De stal voor de paarden lag, ook nu weer, aan de achterzijde achter het hooivak.

Beide zolders werden als hooi- of graanberging gebruikt.

De koeienstal was ruimer ingericht met een voergang (voor) en een achtergang.

De koeien zaten, met een ketting rond de hals en zijkettingen, aan beugels bevestigd, aan de stalpalen vast. Om vieze staarten te voorkomen, werden deze opgebonden met elastische koorden. De ligplaats werd elke dag van nieuw stro voorzien zodat de beesten schoon bleven en lekker konden liggen.

De mest en gier werden gescheiden afgevoerd. Dit kon doordat er onder in de grup (mestgoot) een versmalling was aangebracht, waarop planken waren gelegd, die niet volledig tegen elkaar aan lagen. De gier kon zodoende door het onderste deel van de grup worden afgevoerd naar de gierkelder. Wanneer een koe moest kalven, werd de grup ter plaatse afgedicht met een hiervoor gemaakt schotje. Dit om te voorkomen dat het kalf in de grup terecht kwam en zou stikken in de mest.

Bij sommige boerderijen was de deel in de dwarsrichting van het gebouw geplaatst.

Meestal vindt men dan het woongedeelte aan de ene kant (voor) en de stallen en hooiberging aan de andere kant (achter) van de deel. De inrichting van de stal was vrijwel gelijk.

Veel boerderijen hadden al wat ruimtegebrek gekregen, zodat bij de meeste bijgebouwen waren geplaatst voor de berging van graan, werktuigen e.d.

Wordt vervolgd.

Albert Okken